

Sæt mål for indsatsområder

Baggrund

Den gode målsætning, er den målsætning, hvor man sætter sig et mål, der er interessant, realistisk og overkommeligt. Hvor tidsrammen er klar, og hvor man ved, at man undervejs har adgang til de resurser, som man har brug for. På den måde, vil arbejdet med at nå målene være sjovt – og ikke en kamp. Et mål skal altså være **SMART** – **S**pecifikt, **M**ålbart, **A**cepteret, **R**ealistisk (men ambitiøst) og **T**idsfastsat.

Det er vigtigt, at alle har 'ejerskab' til målet. Det er ikke nok, at ejeren eller driftslederen eller rådgiveren eller kollegaen mener, at det er vigtigt, at man når dette mål. Det mest væsentlige er, at man selv vil og kan se ideen med at gøre den indsats, der skal til. Den gode målsætning skaber

Arbejdsglæde > Små, sikre og synlige succeser > Sammenhold > Tilfredshed og gå-på-mod

Hvad skal målet så være, for at få indfriet en given reproduktionsstrategi? Hvis man f.eks. har en specifik målsætning for insemineringspct. i besætningen, kan det godt virke uoverskuelig langsigtet. Det vil derfor ofte være nødvendigt, at blive enige om nogle delmål. Eksempler på disse delmål er: 1) Definition af hvilke brunsttegn, der udløser en inseminering, 2) Andelen af køer med halthedsscore 2 skal udgøre < 15 pct. af de halthedsvurderede.

Værktøjer

Besætningsprognosen

På kort sigt kan du se produktionstekniske konsekvenser af en given reproduktionsstrategi.

Kønssorteret sæd – regneark

I regnearket beregnes de økonomiske konsekvenser af at anvende forskellige andele af kønssorteret sæd i besætningen.

Reprodskrift, køer og Reproudskrift, kvier

Disse udskrifter fra Dyreregistrering sammenligner den enkelte besætnings resultater med en gruppe sammenlignelige kolleger. Det giver grundlag for at sætte realistiske mål for forbedringer.

Kønssorteret sæd, kvier

Udskriften fra Dyreregistrering viser besætningens resultater med kønssorteret sæd. Dette sammenholdes med resultaterne fra en gruppe sammenlignelige besætninger.

Kommunikation

Når der skal fastsættes mål for indsatsområderne i den enkelte besætning, bruges både kvægkonsulent, dyrlæge og avlserådgiver som sparringspartnere. Inseminøren og ansatte skal orienteres om, hvad målsætningen er, og hvornår man forventer den indfriet.

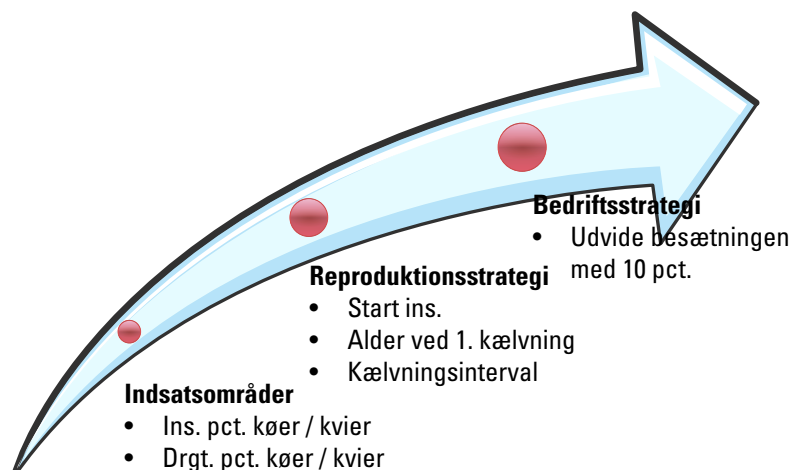
- HUSK, at mål og delmål skal være synlige for alle parter – f.eks. i inseminørmappen eller på opslagstavlen i staldkontoret.

Eksempel: Mælkeproducent, kvægkonsulent, dyrlæge, avlserådgiver og inseminør er enige om, at målet den kommende tid er, at forbedre reproduktionen! Mælkeproducenten orienterer sine ansatte om det. Men hvordan skal reproduktionen forbedres – og inden hvornår?

Indfri din reproduktionsstrategi

En af forudsætningerne for at nå den ønskede udskiftningspct. i besætningen med eget opdræt er, at køerne genoptager cyklisk aktivitet efter kælvning, at køerne viser tydelige brunsttegn, at besætningsejer / driftsleder får øje på brunsterne og inseminerer på dem, samt at køerne bliver drægtige og bibeholder drægtigheden. Ved hjælp af reproduktionsnøgletallene forsøger vi altså at gennemskue, hvad resultatet er, af den komplekse sammenhæng mellem biologi på den ene side samt ernæring, sundhed og management på den anden side.

Reproduktionsnøgletal indgår dermed, som et væsentligt element i overvågningen af produktionen i en malkekvægsbesætning. Reproduktionsnøgletallet sammenlignes med et mål, og hvis det aktuelle reproduktionsnøgletal afviger væsentligt fra målet, så kan det give anledning til at justere produktionen. Målet vil typisk være fastlagt som en målbar indikator for om besætningens strategi kan indfries og for det økonomiske resultat.

Figur 4.1 Eksempel på elementer i besætningsstrategi, reproduktionsstrategi og indsatsområder.

De mange, forskellige forhold på den enkelte bedrift betyder, at målsætningerne vil variere fra én besætning til en anden. Som vist i eksemplet (figur 4.1), skal der fastsættes realistiske mål for insemineringspct. og drægtigheds pct. hos køer og kvier. For at overvåge, om tingene bevæger sig i den rigtige retning, kan det desuden være nødvendigt at opstille nogle delmål. I eksemplet her, er de naturlige delmål f.eks. 'kviernes daglige tilvækst' og 'dage fra kælvning til 1. ins., std.' (spredningen på besætningens gennemsnitlige antal dage fra kælvning til 1. inseminering). Når man skal forholde sig til sidstnævnte nøgletal, er det nødvendigt at vurdere hvert laktationsnummer for sig, såfremt man anvender forlænget laktation til f.eks. 1. kalvskøerne.

Realistiske mål

En opgørelse på Kvægdata-basen for alle køer, der kælvende i 2005 viser, at variationsbredden i reproduktionsresultaterne, på tværs af landets besætninger, er stor. En del af variationen, kan forklares ved hjælp af race, besætningsstørrelse

og ydelsesniveau. Men ikke desto mindre, er der stadig et potentiale for rigtig mange besætninger uanset disse forskelle.

Den bedste fjerdedel af besætningerne påbegynder i gennemsnit mindst 10 pct. flere køer, end den ringeste fjerdedel af besætningerne (se tabel 4.1). For de ringeste 25 pct. af besætningerne er det gennemsnitlige antal dage fra kælvning til 1. inseminering på mindst 104,7 dage. Dette afspejler dels besætningsstrategi for at udskyde første inseminering, dels dækker det over, at en del køer har sen cyklisk aktivitet. 'Dage fra klv. til 1. inseminering, std.' er et udtryk for, hvor god man er til at forfølge sin målsætning. Tallet angiver spredningen på besætningsens gennemsnitlige antal dage fra kælvning til 1. inseminering. Det vil sige, at her er det en fordel at opnå så lille et tal som muligt, fordi jo mindre spredningen omkring besætningsens gennemsnit er, des bedre er man til at forfølge sin målsætning.

Ud af de mulige brunster frem til 1. inseminering, insemineres på minimum 42 pct. i den bedste fjerdedel af besætningerne. Til sammenligning ligger den ringeste del af besætningerne på højst 22 pct. Andelen af drægtige køer ud af de 1. insemineringer, der er foretaget, ligger på 48 pct. i den bedste fjerdedel af besætningerne, og på kun 33 pct. i den ringeste fjerdedel af besætningerne. Disse forskelle – og mange flere – viser, at der er noget at hente for mange, og meget at hente for nogle!

Tabel 4.1 Udsnit af besætningsens reproduktionsnøgletal for køer, som har kælvnet i 2005, opgjort på den centrale kvægdatabase (på tværs af racer). Kilde: KvægInfo nr.: 1929a.

Nøgletal	Antal bes.	Gns. (± spredningen)	Ringeste 25 % af bes.	Bedste 25 % af bes.
Påbegyndte, pct.	5.057	80,0 (10,7)	76,0	86,7
Start ins., dage fra kælvning	4.948	49,0 (23,6)	56,0	38,0
Dage fra klv. til 1. ins., gns	4.948	94,7 (30,5)	104,7	77,7
Dage fra klv. til 1. ins., std.*	4.919	45,5 (19,6)	53,4	32,9
Ins. pct., 1. ins.	4.947	33,4 (16,2)	22,3	42,3
Ins. pct., øvr. ins.	4.895	46,0 (11,3)	39,1	52,7
Drægtigheds pct., 1. ins.	4.947	41,3 (12,8)	33,3	48,1
Drægtigheds %, øvr. ins.	4.875	43,7 (11,8)	36,4	49,1

*For hver besætning er beregnet, hvordan køerne i besætningen spreder sig i forhold til besætningsens gennemsnit for dage fra kælvning til 1. inseminering. I gennemsnit, på tværs af besætninger, er denne spredning på 45,5 dage.

Kun få reproduktionsnøgletal er rigtig gode

Resultater viser, at hvert reproduktionsnøgletal har sine styrker og svagheder, men kun meget få reproduktionsnøgletal er gode, når de vurderes samlet set (Østergaard, 2009). I undersøgelsen blev en række reproduktionsnøgletal vurderet, ved hjælp af statistiske modeller, ud fra følgende:

- Om nøgletallet har tæt sammenhæng med ét eller flere andre reproduktionsnøgletal, så det ene nøgletal kan forudsiges ud fra det andet og omvendt
- Om nøgletallet varierer, som følge af reproduktionsegenskaber

- c. Om nøgletallet har sammenhæng med dækningsbidraget, så dette ændrer sig, når reproduktionsegenskaberne ændres
- d. Om nøgletallet påvirkes af andre faktorer end reproduktionsegenskaber.

Resultaterne af dette er forklaret nedenfor.

a. Om nøgletallet har tæt sammenhæng med et eller flere andre reproduktionsnøgletal
Nøgletallene, som blev vurderet ses i tabel 4.2. Tabellen viser hvilke nøgletal, der er korreleret med hinanden. Korrelationen er et mål for en sammenhæng mellem to mål. En høj korrelation (> 0,9) betyder, at det ene mål kan forudsiges ud fra det andet og omvendt.

Tabel 4.2. Reproduktionsnøgletallenes indbyrdes sammenhæng.

Nøgletal	Nr.	Nr. på nøgletal med korr. over 0,9
Andel påbegyndte	1	
Dage fra klv. til 1. ins., gns.	2	3, 9
Dage fra klv. til 1. ins., std.	3	2, 8, 9, 13
Insemineringsprocent	4	6
Drægtighedsprocent	5	12
Reproduktionseffektivitet	6	4, 10, 11, 15
Andel repeat breeder køer	7	
Andel inseminerede 80 dage efter kælvning	8	3, 9,
Andel inseminerede 100 dage efter kælvning	9	2, 3, 8,
Andel drægtige 150 dage efter kælvning	10	6,
Andel drægtige af kælvende	11	6, 15
Antal insemineringer per drægtighed	12	12,
Tomperiode	13	2, 3
Kælvninger pr. årsko	14	
Andel udsatte af kælvende	15	11
Udskiftningsprocent	16	

b. Om nøgletallet varierer som følge af reproduktionsegenskaber

Resultaterne viser desuden, at 'Kælvninger pr. årsko', 'Andel udsatte af kælvende' og 'Udskiftningspct.' påvirkes så kraftigt af faktorer, der ikke vedrører reproduktionsegenskaberne i besætningen, at disse nøgletal ikke specifikt kan bruges som et mål for reproduktionen.

c. Om nøgletallet har sammenhæng med dækningsbidraget

Nøgletallene 'Kælvninger pr. årsko', 'Andel udsatte af kælvende' og 'Udskiftningspct.' samt 'Tomperiode', 'Andel drægtige af kælvende', 'Andel drægtige 150 dage efter kælvning' og 'Reproduktionseffektiviteten' har god sammenhæng med dækningsbidraget, som altså ændrer sig, når ét af disse reproduktionsnøgletal ændres.

d. Om nøgletallet påvirkes af andre faktorer, end reproduktionsegenskaber

Om det enkelte reproduktionsnøgletal påvirkes af andre faktorer end reproduktionsegenskaber afhænger af, om der f.eks. anvendes forlænget laktation til 1. kalvskøerne. Hvis der ikke anvendes forlænget laktation, påvirkes følgende nøgletal mindst af andre faktorer:

- Dage fra klv. til 1. inseminering, gns.
- Dage fra klv. til 1. inseminering, std.
- Insemineringsprocent
- Reproduktionseffektivitet
- Andel repeat breeder køer
- Andel inseminerede 80 dage efter kælvning
- Andel inseminerede 100 dage efter kælvning
- Andel drægtige 150 dage efter kælvning.

Når man tager højde for, at der anvendes forlænget laktation til 1. kalvskøerne, påvirkes flere af nøgletallene af andre faktorer end reproduktionsegenskaber. Følgende nøgletal påvirkes derfor mindst af andre faktorer i denne situation:

- Insemineringsprocent
- Reproduktionseffektivitet
- Andel repeat breeder køer.

Når reproduktionsnøgletallene vurderes samlet ud fra ovenstående, har langt de fleste nøgletal altså deres styrker og svagheder, som man skal være opmærksom på. Det eneste af reproduktionsnøgletallene fra tabel 4.2, som specifikt fortæller noget om reproduktionsegenskaberne, uden samtidig at blive påvirket af andre faktorer, men som til gengæld påvirker dækningsbidraget i besætningen, er 'Reproduktionseffektiviteten'.

Referencer

Østergaard, S. 2009. Upubliceret. Beregninger foretaget af Østergaard, S. (DJF), på baggrund af opgørelse af reproduktionsresultater på den centrale Kvægdata-base (Ancker et al., 2008).

Indberetning af mål i Dyreregistrering

I Dyreregistrering kan indberettes besætnings-specifikke målsætninger. Man går ind på den lodrette fane 'Besætning', og derefter på den vandrette fane 'Besætning', som vist i nedenstående skærbillede.

Når man derefter vælger fanen 'Målsætning', er der mulighed for, at vælge en 'Målsætningsoverskrift'. I nedenstående eksempel er der valgt 'Reproduktion køer'. Her kan man blandt andet indberette besætnings-specifikke målsætninger, der bruges til at indstille Reprodagsliste, køer. Desuden indberettes målsætninger, der anvendes af Reproudskrift, køer og af Reproduktionsopgørelsen.

Kode	Målsætning Tekst	Interval		Enhed	Normværdi	Egne mål	Ajourført	
		Fra	Til				Dato	Af bruger
93	64 til 104 dage efter kælvning	1	365	Dage	84			
96	90 til 50 dage før forventet kælvning	1	365	Dage	70			
182	Brunstobservation	0	1	Ja=1/nej=0	1			
183	Brunstobservation	0	8	Ugedag	0			
14	Drægtighedsprocent	0	100	%	40			
18	Drægtighedsundersøgelse	20	90	dage efter inseminering	35			
144	Drægtighedsundersøgelse	0	8	Ugedag	0			
161	Drægtighedsundersøgelse	20	90	dage fra sidste inseminering	35			
169	Drægtighedsundersøgelse	0	1	Ja=1/nej=0	1			

Under 'Målsætningsoverskrift' er der desuden mulighed for at vælge Reproduktion kvier eller Reprolidelser. Under Reproduktion kvier kan indberettes besætnings-specifikke målsætninger, der bruges til at indstille Reprodagsliste, kvier samt målsætninger, der anvendes af Reproudskrift, kvier og Reproduktionsopgørelsen. Desuden kan vælges en række forskellige målsætningsoverskrifter, som har med andre dele af produktionen at gøre.